

tam domača jezika drugači ne mogla poravnati. Da se nemški jezik — vendar se ogiblje besede ter govori le o deržavnem jeziku — kjer koli mogoče šopiri v gornji gimnazii kot edini jezik, to se samo po sebi razume.

Toda pustimo te muhe; dokler bodo ostale sedanje zavede politične, ni nam pomoči; ko se pa enkrat glavno pitanje o centralizaciji določi, bodo si autonomne dežele brez vseh hiperborejskih sanjarij in hipotez pomagati znale. Dokler pa tega ni, ne bo nas vse to zaslepilo do take nejasnosti, da ne bi volka ne zasledila v prijaznem jagnečjem obličji.

Slovstvene reči.

Nekaj o slovenskem berilu.

Več kot leto časa je preteklo, kar nas je razveselil „Glasnik“ z naznanilom, da pride kmali na svetlo berilo za 8. gimnazijalni razred. Al še sedaj ni ne sluha ne duha o njem. Kaj ga zadržuje, pač ne vemo. Naj nam je dovoljeno, prijazno besedico spregovoriti o tem. Ali morda težavno delo in zloga čisto novih spisov? ali uredovanje in zbira preobilne tvarine zadržuje delo? Ne to, ne uno po naših mislih. Ako bi bilo prvo, je ta pot napačna in delo nepotrebno prizadevanje, kajti berilo nima tega namena, da bi nekteri učeni posebne članke spisovali; berilo naj le podá mladini to, kar narod že ima; naj pové, koliko ima in v kaki obliki. Pa tudi drugo ne more zagovarjati tako dolgega zadržka; saj slovenska literatura ni tako obširna, da bi ne bilo mogoče je urediti, pa tudi ne tako borna, da bi ne bilo moč dostojnih reči nabrati. Z literaturo nismo ravno tako na slabem, kakor nam trobijo vedno naši zoperniki, ki je ne poznajo. Ko bi drugega ne bilo nič, imamo vendar le naše ljube „Novice.“ V tej reči je karakteristično to, da je slovenski narod, kot poljedelno narodče, ravno po poljedelskem organu za duševno izobraženje največ dobil. Ko bi se pobrali vsi važni spisi, prozaični in poetični, ki so raztreseni po „Novicah“, bi jih bila pač lepa skladovnica, bi pa nazadnje morda tudi merzoustni Issleib spoznal, da tisti „stückchen papier“ ni majhen in prazen.

S tem nismo v zadregi, da bi ne imeli tvarine; porabimo to, kar imamo, ne pa nalašč za berilo novih spisov delati, vsaj ne vseh. In ravno v tem obziru nas skerbí, kakošne oblike, notranje in unanje, bo novo berilo. Ako bi imelo biti tako, kakoršno je za sedmi razred, naj le še malo počaka, da bolj dozori.

Kar se tiče nabire za berilo, se ne smemo ravnati po nemških berilih. Razmere nemške literature in slovenske so različne. Nemci čupajo veršiče, mi imamo prilivati koreninam. Tudi moramo od sedanje postave nekoliko odstopiti — pro rerum ratione. Sedanji Organisations-Entwurf ukazuje, da se nima literatura razkladati, ampak le izverstni spisi prebirati, razlagati, ter tako okus čistiti. To je prav za nemščino, ker nemška literatura je preobširna, in res zgubil bi se človek v gošavi vseh tistih sistemov raznih šol. S slovenščino je drugače. Slovenska literatura ni tako obširna, in ne tako razcepljena, pa je tudi še nimamo na historični podlagi osnovane, kakoršnih imajo Nemci na kupe, da si človek lahko pomaga, česar potrebuje.

Za Slovence bi bilo želeti, da bi prišla sčasoma na svetlo knjiga, v kateri je osnovana ob kratkem zgodovina našega naroda in naše literature. Literaturna zgodovina bi se razdelila v celotne dôle. Pri vsaki dôle bi se razložila osoda prednosti ali pomanjkljivosti dotične dôle; bi se navedli važni spisi tiste dôle v izvorni obliki ali v originalu, ker le tako je mogoče spresoditi, koliko slovstvo napreduje.

Taka osnova je potrebna v dvojnem obziru. Pervič si mora v dolžnost šteti vsak verl domorodec, vsak omikan Slovenec, poznati osodo svoje matere, nje napredovanje in oviranje v omiki. Toraj pa tudi po pravici tirjati smemo od

učenca, ki zapustí gimnazijo, da slovensko literaturo vsaj po večem pozná, kajti le tako je mogoče, da se budí zavednost naroda in zavednost samega sebe, da se dela naprej, ker vedno pričenjati ni napredek.

Iz tega izvira druga potreba take osnove in nabire izverstnih spisov — namreč za šolo. Našo mladino z literaturo soznati, je treba bolj priročno storiti. Imamo veliko dragocenih zakladov, pa so rastreseni po „Novicah“ in drugih knjigah. Da bi dijak vse zvezke „Novic“ imel, kdo bo to terjal? Ako pa se napravi sposobna nabira in zraven pové, kje ima tega ali unega iskati, bo to spodbudlo marsiktere dalje iskati in iz lastne pridnosti bo preiskoval, sicer pa veljala stara beseda: ignoti nulla cupido. Res škoda, da bi dragoceni zakladi brezplodni ležali. Drugače je s knjigami, ki ožje omenjene predmete hranijo, na pr. Toman-ove pesmi in druge, kjer so enolične reči bolj vkupej.

Da je taka nabira potrebna, mi bo poterdil vsaki, kdor vé, kaj se pravi z mladino opraviti imeti. Če hočeš, da se ti mladež pravega duha navzame, mora imeti mladež tvarino pred sabo, jo večkrat čitati, sém ter tje premišljevati. Tako pa, če postavim, učitelj tudi najvažnišo reč le pridava, ali jo brati dá, bo le malokdaj kaj prida opravil. Pridejo ovire vsake verste; včasih ni vseh v šoli, včasih so res tako obloženi z družimi rečmi, da ni moč obračati resnobne pozornosti na reči, katerih važnost človek večkrat le prepozno spozná. Sam na svoje ušesa sem večkrat slišal: jez, da bi bil Metelko-ta raje in pazniše poslušal. Tako mladina važne reči dostikrat prezre in če ni knjige pripravne zato, je zamujeno za vselej. — Ja pa tudi še to, da je za slovenščino premalo časa odločenega, tako da človek sam ne vé, kaj bi počel z dvema pičlima urama; bi jih li obernil za literaturo, ali za gramatično razlaganje, ali za naloge (vsaka naloga vzame najmanj dve uri, to je celi teden) ali za staroslovenščino, ki je nepogojno potrebna. — Dalje uči skušnja tudi to, da niso učenci vsakega leta enaki; nektera šola je dobra, nektera slaba, za puble učence nabirati sém ter tje raztrešenih reči je brezplodno prizadevanje, ki učitelju veselje kalí, ker že naprej vé, da uspeha ne bo. Ko bi pa imeli pripravno berilo, bi učitelj lahko zbral, kar je učencom najbolj primerjeno in potrebno. — Vsi narodi imajo take osnove, zakaj ne Slovenci?

Iz teh uzrokov podamo v presojo načert za berilo, kakor menim po lastni skušnji, da bi moralo biti osnovano berilo, ako hočemo, da bi se mladina slovenščine z uspehom učila. (Kon. prih.)

Ogled po svetu.

Angleška deržava šteje 24 milijonov in 273.000 prebivavcov, in med temi 3 milijone in 900.000 siromakov, — po tem takem je tedaj vsaki šesti človek siromak. — Nemčija ima 680.000 siromakov, tedaj je vsaki 20ti siromak. — Avstrijsko cesarstvo ima čez 32 milijonov duš, pa 1 milijon in 320.000 siromakov, tedaj je vsaki 23ti. — Španjolsko šteje 13 milijonov in 906.000 duš, med katerimi je 450.000 siromakov ali med 30 eden. — Francozov je 32 milijonov, siromakov pa 1 milijon in 610.000 ali vsaki 30ti. — Na Laškem je med 19 milijonov in 44.000 prebivavcov 750.000 siromakov, tedaj je vsaki 25ti siromak. — Prusko ima 17 milijonov in 700.000 stanovavcov, siromakov pa 425.000, tedaj izmed 30 eden. — Rusko carstvo v Evropi šteje 52 milijonov in 500.000 duš, med katerimi je 525.000 siromakov, tedaj med 100 le eden. — Švajca ima 1 milijon in 724.000 duš pa 17.000 siromakov, tedaj je skor vsak 20ti siromak.

Slovensko slovstvo.

„Drobtinice“ za leto 1861. XV. letnik. Izdalo vodstvo Lavantinskega semenišča. V Marburgu natisnil E. Janžič

klicanih). V pričo izbranega poslušavstva, sosebno gospé, je bila 16. t. m. slovesna preskušnja. Dasiravno je pri tacih paradah težko razločiti: koliko je zernja in koliko plev, nas je vendar veselilo viditi, da ta šola ima sploh više namere. Naše dekleta resp. matere srednjih in viših stanov bojo znale sčasoma kaj več, kot par neslanih konverzacijskih fraz ponavljati in nepomenljivih priklonov, kakor opice, več ali manj ljubeznjivo posnemati. Sicer pa se mi zdí, da učna metoda ni skoz in skoz pravilna. — Da, za naše mesto, in sosebno za gospodinje, toliko praktična slovenščina ni še za salón, tedaj tudi za to „höhere Töcherschule“ ne, je saj Deschmann-ovcom jasno, kakor beli dan. Deklice šteje ta šola okoli 40.

Sklenivši ta pregled goriških šol pristavim še dve reči, kot nasledek opazovanja iz narodnega stajališča: Pervo, da slovenski jezik ni več, kakor nekaj, na svojem lastnem domu ptujec, in da Neslovenci naše pravice bolj in bolj pri- spoznavajo; drugo, da je pedagogiška resnica, da le ma- terni jezik je pripravna podlaga prave omike, z vsemi pametnimi vred, sploh tudi naše domače učiteljstvo prešni- nila. (Na to pa, da bo tudi terde čepine starokopitnežev prederla, se zastoj zanašamo). Sicer ne krati nihče veljave staremu prigovoru: „Kolikor jezikov znaš, toliko mož veljaš.“ — Toliko je tedaj gotovo, da se nekaj giblje, in da, berž ko bo môra neprilicnih zapoved in naročil odjenjala, se bo naše šolstvo v dušni in telesni prid prihodnjih rodov veselo povzdignilo.

Še nekaj o mariborski gimnazii.

(Konec).

Inda je po navadi tudi bil učenski imenik navêden, letos pa ne, menda zavoljo pisave toliko slovenskih imen; imena najizverstnejših učencov slovenskih so itak po naše pervikrat napisane, v letniku kakor tudi v spričevalih pri- klenivši nemško, te imajo sedaj predel: „Slovenische Sprache“ v pravem redu; včasih vendar le pomaga, če se človek ostro zglesi! — Dokler je gosp. J. Miklošič učence petja učil, šče se je včasih „Svet“ ali tudi pri celi svetečni meši slo- venski pelo, kar pa se je on ognil, pre nikoli več. Vemo sicer, da se je že te nekoliko ustavljalo rekši: vsej se učijo Slovenci svoj jezik, kaj šče celó tudi petje hočete slovensko v cerkvi? Al na to odgovarjati bi se reklo bob v steno me- tati. Osnove za slovenske sestavke so v lepi pravilnosti na- pisane samo namesti „poleg Livija“ bi želeli „po Liviji“. Sovsema natanko poznamo delovanje odšedših učnikov g. B. in St., pa o tem, kar jima je na toliko pohvalo rečeno, ničesa ne vemo; so li klopoušnice za nju sloveče temu vzrok? naša slovenska neomika s takimi sredstvi ne lika, in ni likala ter ne sme nikoli likati, mi je prepustimo raz- glašenim „kulturträgerjem“, pa ne bi radi, da je naši učenci čutijo; vsej so drugi tudi svojo dolžnost vselej pošteno opravljali; pa bodi si hvale nismo iskali, pravico pač vselej terjamo. Radostni smo prebirali, da, na kar smo večkrat nagovarjali, je za knjižnico spravljena „Bopp ver- gleichende Grammatik“ in „Vergleichende Grammatik der slavischen Sprachen von Fr. Miklošič. Pozneji bodo menda boljše obresti nosili, kakor pri nadetih in nenadetih pticah kupljenih v Celji, katerih je obilno zlobotnilo in opolznilo, dalo pa se je za nje 200 fr.

Na 44. strani se veli: „M. E. v. 9. juni 1860 Z. 7052 organisirt den deutsch-slovenischen Sprachenunterricht am k. k. Marburger Gymnasium.“ Temu se javno ustavljamo; od leta 185³/₄ do sedašnjega hipa ni nikake spremembe v tej reči; neke leta je g. M. Nemce slovenščino učil, kateri so radovoljno hteli; taisto se je letos godilo, samo da je ravnatelj vse Nemce nagovoril, ta poduk obiskavati; dolžni in obvezani pa k temu niso, ker deželno poglavarstvo je sme oprostiti, kakor bi se poprej bilo moralo goditi, pa vse je ležejšim potem hodilo; tedaj nikakor „Organisirung“.

Jako, prekoredno se bojim, da ne bi tudi na dr. To- manovo interpelacijo zavoljo meršavih okolnost letošnje šolsko leto sovsema po starem kopitu osnovano ostalo. Ustava 20. oktober 1860 — Slovencem kje si? Sekolovski.

Slovstvene reči.

Nekaj o slovenskem berilu.

(Konec.)

Načert za berilo.

A. Staroslovenščina.

Vvod. — Historično razlaganje o prihodu Slovanov v naše kraje — o legi prvih stanovnikov slovenskih — o spreobrnjenji naših prednikov h keršanski veri — politične razmere do prihoda Magjarov — slovenski knezi bolj zna- meniti na priliko Kocelj, Privina in drugi (fontes: Šafařik „Abkunft der Slaven, Idem Slav. Alterthümer, Kopitar, Glagolita Cloz. Idem „Kleinere Schriften, Dünzer; Hicinger in Terstenjak v Novicah; Hicinger in Metelko v „Mitth. des hist. Vereins“).

Kot berilni predmeti bi se pridjalo nekaj spisov o teh zadevah iz „Novic“ v celi besedi na pr.: „Kaj piše Vodnik od Slovincov“ („Novice“) nekaj Hicinger-jevih in Ter- stensjakovih.

1. Frizinški odlomki.

Njih zgodovina in osoda (fons: Kopitar ad Glag. Cloz.) — Tekst in komentar Kopitarjev, prestava Metelkova.

2. Glagolica.

Starodavno sporočilo o izviru Glagolice, da ji je sv. Hieronim oča (Kopitar Glag.; Idem Gram.; Miklošič Slav. Bibl.) — Dobrovski-tova hipoteza o izviru Glagolice. (Kopitar Gram.) — Dokazi, da je glagolica Kirilova in da je v Panonii domá. (Šafařik, Ursprung u. Heimat des Gla- golit.) — Sledijo kot dodatek nekteri spisi Hicingerjevi in Terstenjakovi o sv. Hieronimu („Novice“) — spis Hicin- gerjev o Glag. „Nov.“

Za berilni predmet vzamemo ali celega Glagolita, ali pa saj en govor Janeza Zlatousta, tistega namreč, ki je cel. (Kop. Glag. Cloz.)

3. Kirilica.

Nje začetek in osoda. in sedanja raba pri Slovanih (Šaf. Glagolitismus, Kop. Glag.) — Codices, njih osoda in zgodovina, namreč ostrom. Evang.; Codex Emautinus in drugi. (Kopit. ad Glag. Cloz.; Miklošič „Slav. Bibliothek Metelko v Mitth. des hist. Ver. in Laib. Zeitg.)

Kot dodatek sledijo še dotični spisi o Kirilu in Me- todu iz „Novic“. — Za berilo bi se porabil Ostromirov Evang. Hankov, to že zato, ker bi novi natis preveč stroškov prizadjal.

B. Novoslovenščina.

I. dōba. — Od Trubarja do Vodnika (1550—1800).

1. oddelek — Protestantični pisatelji.

Vvod nam pokaže, v kakošnem stanu je bila dosihmal slovenščina, morda bi se pridjal tudi tadajšni politični obzir in verske homatije. — Sledijo prvi delavci na polju slov. slovstva: Trubar — Dalmatin — Krel — Bohorič, to je, njih životopis, namen spisovanja, zasluge, uspeh in vrednost njih jezikoslovstva (fontes: Dobrovski Slavin; Kopitar Gram.; Slovenska Bčela 1853; Klun Mitth. des hist. Vereins). — Sledijo še dotični spisi iz „Novic“, na pr.: Slovenščina v 16. stol. (Hicing.) in „Nov.“ 1861.

2. oddelek — katoliški pisatelji.

Kren, njega zasluge in životopis (Drobt. 1851) Schön- leben — Kastelec — P. Hipolit — Basar — Paglovic — P. Marka — Kumerdej — Japelj (Drobt. 1852) — Debevc,

kot prvi učitelj slovenske gramatike. (Kopit. in Metel.) — Jarnik (Album) — Volkmar (Drobt.)

Za berilo bi se pridjalo, v spoznanje in primeru tedajšne slovenščine, nekaj prestav Trubarjevih, na pr. Psalmi, in Dalmatinovih, Hipolitov „Orbis pictus“, in pa oddelki Japelovega sv. pisma, na pr. tudi Psalmi, da bi jih primerili s Trubarjevimi.

II. dōba. — Od Vodnika do Novic (1800—1843).

Najpred je postaviti štiri glavne stebre sedanje slovenščine.

1. Vodnik, ki dōbo prične. Vita in zasluge za slov. slovstvo in sicer a) v poetičnem obziru, α) originalni in narodni pesnik, β) nabiratelj in likavec narodnih pesem, γ) Vodnikova mera — metrum — ki je gerški Choriamb, kot slovenskemu značaju najbolj priličnega, za narodni metrum sprejel; — b) v slovstvenem obziru α) da je jezik množil in kako, β) da je pravila osnoval, lepo in skladno pisati, γ) dela, ki jih je spisal (fontes: Album, Koledarček).

2. Kopitar a) Vita, tukaj je posebni literarni obzir obširno izdelati, kako in s katerimi pripomočki se je izraževal, kaj ga je na slovenščino oberno, njega razmere k Vodniku, Coizu, Dobrovskitu. — Literarne dela Kopit. in upljiv na dela drugih slovnikarjev; — Kopitarjev princip za gramatkarje — Artikel — germanizmi — Verbum perf. in imperf. — staroslov. literatura in zgodovina (fontes: Selbstbiogr.; Gram. Glagolita Cloz; kleinere Schriften).

3. Škof Ravnikar in Metelko. Vita obeh (za R. f. Nov. 1845. Drobtinice 1858, Album). — Zasluge za slovenščino. Ravnikarjeve zasluge so bolj posredne, ker obstoje v tem, da je učilnico v slov. jeziku na ljubljanskem semenišču vpeljal, ter tako Metelkotu dal priložnost toliko koristnega storiti. Zasluge so posredne pa velike. — Pridjati bi se znal predgovor iz „zgodbe sv. pisma“, ker tukaj je razodel svoj princip za pisavo. To bi bila kos karakteristike. — Pri Metelku je razložiti vrednost njegove gramatike, njeni upljiv na slednje slovnice in na sedanji stan jezika. (Bčela 1853.)

Kajti po Metelku so se najprej duhovni izobražili v slovnici in za „Novice“ največ delali. — Kot dodatek so njegovi spisi o lj, nj (Nov.) — zagovarjanje svoje pisave (Nov. 1848), tudi to kaže njegov značaj.

Krajnska Čbelica — kot intermedium presoditi — njena veljava in vrednost, — pisatelji, ki so jo podpirali.

Koritko, nabiratelj narodnih pesem — životopis.

Prešern, Vita — karakteristika njegovih poezij (Illyr. Blätter 1833). Zna se pridjati primera med Prešern. in Koses. (Nov. 1847). Ker je pa Prešern v Novicah pisal, bi ga znali z ozirom na „Kerst pri Savici“, v prihodno dōbo pomakniti.

Berilni predmeti gredó, po tvarini vredeni, z unimi iz prihodnje dōbe vred, v poseben oddelek.

III. dōba. — Od začetka Novic (1843) do sedaj.

Vvod ima karakteristiko sedanje dōbe v primeru s prejšnjimi v slovstvenem obziru. K temu so pripomogle največ „Novice“. — a) Namen „Novic“, namreč duševno izobraženje in podpora naroda — omika jezika; b) obilni sad in dober pospeh Novic, namreč da so se krepke moči slov. naroda v Novicah sobrale in zedinile (Nov. 1847), da se je v narodu po Novicah zavednost samega sebe zbudila, da so jezik dokaj obogatele, organični pravopis vpeljale in slovenski jezik in drugim slovanskim narečjem bližej pomaknile. — Navesti bi bili slavni možje, ki so delali in še delajo v Novicah. Pri umerlih bi se pridjala Vita, pri še živih pa njih upljiv na izobraženje jezika in naroda — kaj je kdo pisal — v katerem obziru je največ koristil.

Drobtinice in drugi važniši spisi te dōbe. Pridjati bi bilo, kar piše Jordan (slav. Jahrb.) o Slomšek. — Slov. Bčela — Glasnik — Koledarčki, namen, tvarina, uspeh, dopisatelji.

Berilna tvarina iz II. in III. dōbe.

1. Prozaični oddelek.

a) Geografija slovenske zemlje. V ta oddelek spadajo vsi spisi, ki kažejo lego in meje nekdanje Panonije, nekdanjega Norika, ki nam popisujejo krasoto sedanjih slovenskih pokrajin; taki spisi so: Terstenjakove preiskave, Hicingerjevi spisi, Levičnikovi potopisi, popisi Križnogorskega in drugi. (Novice, Mitth. des hist. Ver., Laib. Ztg.)

b) Zgodovina slovenska. V ta oddelek bi se vzeli taki spisi, ki slov. zgodovino pojasnujejo, kot: Vodnikova zgodovina, Hicingerjevi članki, Ravnikarjevi in Terstenjakovi spisi. Dalje životopisi slavni mož, ki niso omenjeni slovenskemu slovstvu, ki so pa važni, kot: Vega, Valvazor, Linhart, Hladnik, Cois in drugi. (Novice, Drobt., Koledarček). Semkaj spadajo tudi popisi narodnih šeg po Krajskem, Štajarskem in Istrijskem. (Novice.)

c) Literarni spisi. Pod tem naslovom sledijo nekateri podučljivi spisi iz gramatičnega obzorja, ki dajo priložnost dalje reč izpeljavati, tako so v „Novicah“ preiskave Navratilove, Cigale. Metelk.

2. Poetični oddelek.

a) Narodne pesmi. V ta predal bi bilo vzeti vse pesmi, ki so lastnina naroda in v narodu živé, ali pa ki so po narodnih pripovedkah osnovane, na pr. Salča Lambergarjeva s Pegamom, spisal Vodnik (naj bi jo g. Hicinger izročiti blagovolil). — Lambergar Cegnarjev, morde tudi Koritkov. — Povodni mož (Prešern pa Valvaz.) — Turjaška Rozamunda in druge take. Veliko lepih narodnih je raztresenih po „Novicah“; bolj važniše bi se iz „Novic“ pobrale, kajti mladež bi se morala soznaniti s tacimi zakladi.

b) Noveje pesmi raznega zapopadka. Je namreč v Novicah veliko lepe poezije. Teh bi bilo nabrati in po unanji obliki in po notranjem zaumenu urediti, k tem dozeti nekaj Tomanovih in Prešernovih, nekaj svetih od Potočnika in iz Drobtinic. Po nobenem načinu ne sme manjkati Koseskove „Slovenja Cesarju“, s katero se je Koseski poslavil. Vzame naj se cela, in pa Hicinger naj bi historični komentar spisal, kajti ona zahteva resnobno razlago. Ravno tako tudi Vodnikova „Ilirija oživljena“.

K temu pa, ktere pesmi bi bile vzeti in v katerem redu, k temu je treba dozeti mnenja v tej reči zvedenih mož. Meni sedaj že zato ni mogoče kaj natanjčnega govoriti, ker nimam „Novic“ pri rokah. Treba je tedaj, da bi se v „Novicah“ pomenili. Več oči več vidi.

P. Ladislav.

Nova knjiga.

Die slavischen Elemente im Rumunischen.

Delo spisano in akademiji predloženo po dr. Miklošiču.

Ravno v sedanjem času, kjer se čudni ta narod gibati začena na Vlaškem in v Moldavi kakor tudi po iztočni Avstriji, sila potrebno je, da se svet z njegovo natoro upozná. Zato je, moramo reči na ravnost, to delo učenega in slavnega našega rojaka celó ob pravem času prišlo na svetlo, ter ob enem dokazalo vsakemu, kdor morebiti tega še dozda ne bi bil znal, da njegova učenost sega čez meje samega slovanstva, ter da Slovanu ni zadosti, da le svoje narečje, tudi ne, da vse naše narečja pozná, ampak da mora tudi sosede natanko poznati, ako hoče razumeti svoj narod.

Delo gori omenjeno podaja nam na 70 stranéh (v veliki četertini) poduk o imenu, izvira in pervinah vseh rumunskih sverži.

Domače jim je ime Rumun (med m in n ima stati polglasnik). Ime Vlah ali Wallach znamenovalo je v najstarijih časih Celte; Nemci pa so imenovali tako vse narode zavzevše kraje celtiške, tedaj vse romanske narode; in od njih so menda vzeli Slovani to ime.